

„MINU KAHANEV LINN“

Kiviõli lammutatavate korterelamute ala

Linnalabor 2022

Hea konkursist osavõtja, õpetaja ja juhendaja!

Olete tutvumas kaheksanda üle-eestilise koolinoorte arhitektuurikonkursi juhendiga. Sel korral pakume noortele arhitektuurselt ja ruumiliselt lahendamiseks ala Ida-Virumaal Kiviõli linnas, kus on lammutamisele määratud tühjenedud kortermajad. Kuidas (taas)luua kasulikku, meeldivat ja kutsuvat linnaruumi olukorras, kus rahvaarv on viimase 20+ aasta jooksul stabiilselt vähenenud ning seetõttu tühjenevad nii elumajad kui teiseneb erinevate teenuste ja funktsioonide vajadus linnaruumis – väheneb koolide ja lasteaedade arv, kaovad või koonduvad poed, postkontorid ja pangad?

Konkursi ülesandega soovime panna õpilasi märkama ja mõtlema meid ümbritsevast keskkonnast laiemalt ning anda neile võimalus meid ümbritseva ruumi loomisel ja kujundamisel kaasa mõelda. Ühtlasi loodame, et konkursil osalemise kaudu muutuvad nad ruumi suhtes ka edaspidi tähelepanelikumaks ning julgevad vajadusel oma arvamust avaldada (nt linnaplaneerimises osaleda). Mida rohkem inimesi ruumiteemadest huvitub ja ruumiloomes kaasa räägib, seda kirjum, mitmekülgsem ja kasutajasõbralikum ruum üheskoos luuakse.

Senini on õpilastel olnud lahendamiseks nii konkreetset kohad kui ka abstraktsemalt piiritletud ruum. Eelmistel aastatel on noored pakkunud põnevaid ruumilisi lahendusi teemadel: Ikla piiriala, Tallinna Linnahalli katusemaastik, Tartu jõeäär, Paide keskväljak ning varasemalt unistuste koolimaja, koolihoov ja kodutänav.

Käesolev materjal annab lühida ülevaate konkursiga seonduvatest teemadest ja viiteid täiendavale materjalile. See jätab vabaduse käsitleda teemasid just nii põhjalikult kui on soov. Materjali võib kasutada nii ettevalmistuseks konkursist osavõtul kui ka üldisemalt ruumi käsitlemiseks koolitundides (ruumiõppeks). Lisaks leiab meie kodulehelt www.nooredarhitektid.ee ka eelmiste aastate materjali teiste põnevate teemade, näidete ja mõttesuundadega.

Põnevat koolitundi ja edu konkursil osalemisel!

Arhitektuurikonkurss “Minu kahanev linn” on ideevõistlus, kuhu ootame osalejate visioone Kiviõli linna Keskpuiestee, Soo ja Kalevi tänava vahelisele alale, kus on lammutamisele määratud kolm tühjenenud kortermaja.

Konkursil on oodatud osalema **5.-12. klasside** õpilased. Konkursitöö võib esitada üksi või paaristööna. Konkursitöö võib teha nii õpetaja juhendamisel kui ka iseseisvalt. Tööde esitamise tähtaeg ehk viimane postitamise kuupäev on esmaspäev, **31. mai 2022**.

Kuna töid hinnatakse kahes astmes, siis sel aastal on gümnaasiumi ja põhikooli arvestuses erinev vormistuslik lähteülesanne.

Gümnaasiumi astmes palume vormistada visuaalse materjali ja seletuskirja mõnes **arvutiprogrammis**, s.t. visuaalne materjal (plaan ja vaated) peab olema vormistatud digitaalselt. Tööd võite esitada veebis, saates nt Dropboxi/Google Drive või mõne muu lingi, millel asuvad töö osad, aadressil **johanna@linnalabor.ee**.

Põhikooli astmes võib vormistada tööd nii arvutiprogrammis kui ka käsitsi. Jooniste tehnika on täiesti vaba, mh võib nt kasutada ka kollaaži, koloreeritud joonistusi, segatehnikaid jms. Käsitsi joonistatud tööd palume saata posti teel juuresoleval aadressil.

MTÜ Linnalabor
Telliskivi 60A-209, 10412 Tallinn

MINU KAHANEV LINN

Konkursitöö koosneb **visuaalsest materjalist** (plaan A3 või A4 formaadis ja 2-3 A4 lehte joonistena), **seletuskirjast** (kuni üks A4) ja **nimekaardist**.

Visuaalne materjal on Sinu kujundatud plaan mõõtkavas [1:1000](#) (A3 formaat) ja vaated vabalt valitud mõõtkavas, soovi korral olulised detailid. Plaani juures võib aluseks välja printida lisatud joonise või joonistada vabakäeliselt selle põhjal.

Mõõtkava M 1:1000 tähendab seda,
et 1 cm plaanil on päriselus 10 m. Mõõtkava
teemat saab käsitleda näiteks
matemaatikatunnis ehk viia plaani joonistamine
läbi hoopis seal.

Plaan on joonistest kõige olulisem! Seal kajastub kogu ideekavandi lahendus – väikevormid, katendid, haljastus, linnamööbel, erinevad tegevus- või mängukohad jt elemendid. Selleks, et ka teised saaksid aru, mida plaanile märgitud on, tuleb plaanil lahti seletada **tingmärgid**. Lisaks tingmärkidele võid lisada plaanile ka selgitavaid märksõnu, mis aitaks tuleviku ruumi kasutusvõimalustest paremini aru saada. Kindlasti kujuta vaadatel ja detailijoonistel inimesi, et ka teised mõistaksid, kui suured või väikesed on joonistel kujutatud elemendid.

Seletuskiri kirjeldab Sinu kavandatud lahendust. Kujutle, et sul ei ole jooniseid ja skeemi, on ainult eriline nägemus, millest saad vaid kirja teel rääkida. Pea meeles, et seletuskiri ei ole ühe- või kahelauseline jutt. Selle eesmärk on kirjeldada lahti joonistel kujutatud ideed, neid põhjendada ning see aitab žüriil ja teistel vaatajatel aru saada, milliseid mõtteid ja unistusi soovitakse võistlustööga edasi anda.

Julgustame õpetajaid ka õppeainevahelisele koostööle – näiteks võib seletuskirja kirjutada emakeele tunnis.

Seletuskiri võiks koosneda järgmistest alateemadest:

- **Idee.** Proovi alustuseks kirja panna oma idee ühe lausega. Mis on Sinu nägemuse peamine mõte? Jätka üldisema kirjeldusega, mida Sinu loodu iseloomustab, mille poolest see eriline on, mis teistsugune ja miks või kellele see hea on.
- **Tegevused.** Kuidas saavad seda ala kasutada erinevad inimesed – mida saavad seal teha lapsed, täiskasvanud, vanemad inimesed? Mida saab seal teha suvel, aga mida talvel?
- **Materjalid, elemendid.** Kas on kasutatud rohkem looduslikke või tehismaterjale? Milline linnamööbel siia sobib? Milliseid katendeid ja detaile on lahenduses kasutatud, miks just neid?
- **Haljastus.** Kas oled ette näinud ka taimi või on tegu taimevaba ruumiga? Millist tunnet haljastus tekitab?
- **Detailid.** Kui pead vajalikuks mõnda detaili eriliselt esile tuua, siis kirjelda seda.

Pea kinni konkursi anonüümsuse reeglist – ära kirjuta oma nime joonistele ega seletuskirjale (gümnaasiumi puhul failinimesse). Kirjuta selle asemel igale lehele konkursitöö märksõna. **Märksõna** on lühike ja lihtne ühest või paarist sõnast koosnev vabalt valitud nimi või sõna, mis iseloomustab tööd, on omapärane ja meelde jääv. **NB! Ära kasuta märksõnana teemat – Minu kahanev linn.**

Nimekaart on lihtsalt eraldi leht, millel on kirjas:

- konkursitöö märksõna
- töö autori(te) nimed, klass ja kool (juhul kui töö tehakse huvikoolis, palume siiski märkida peale klassi, kus õpilane tavakoolis käib)
- autorite kontaktandmed (meiliaadress ja telefon)
- juhendaja nimi (kui tööl oli juhendaja) ja kontaktandmed (meiliaadress ja telefon)

NB! Põhikooli töödel ei ole nimekaarti vaja eraldi ümbrikusse panna. Ühest koolist saadetavad tööd palume saata ühes või vajadusel mitmes ümbrikus, kus ühe töö materjalid on ühendatud tavalise kirjaklambriga. Kõiki töid eraldi ümbrikutesse ei ole tarvis panna. Samuti võib gümnaasiumitööd saata ühe lingina.

Konkurss on auhinnaline. Konkursi žürii, kuhu kuuluvad erialaspetsialistid, jagab välja **kolm auhinnalist kohta kahes vanusegrupis** (põhikool ja gümnaasium), erilised tööd märgitakse ära kiitusega. Konkursi tulemused avaldatakse juunis konkursi kodulehel. Konkursile esitatud parimad tööd pannakse üles avalikus ruumis toimuvale näitusele. Näitus avatakse koos auhindamisega.

Konkursil osalemisega annavad autorid loa Linnalaborile avaldada tööd teemakohases kontekstis viidetega autorite nimedele.

Täiendavate küsimustega palume pöörduda Linnalabori poole meili teel johanna@linnalabor.ee või epp@linnalabor.ee. Lisainfo konkursi kohta ja eelmiste aastate juhendmaterjalid ning konkursitööd leiad lehelt **www.nooredarhitektid.ee**

Konkursi korraldamist toetavad Eesti Kultuurkapital ja Lüganuse vallavalitsus.

KAHANEV LINN - MIS SEE ON?

Linnade kahanemine kui kontseptsioon pärineb 2000. aastast. Euroopa kontekstis räägime linnade kahanemisest sageli Ida-Saksamaa tööstuslinnade tühjenemise näitele tuginedes ja viidates linnaarengut pärssivatele struktuursetele probleemidele nagu tühjenevad elumajad ja kasutuseta infrastruktuur. Need probleemid kujunesid Saksamaa taasühinemise järgselt deindustrialiseerimisel ning töömigratsiooni ja eeslinnastumises tingitud elanike arvu kiirel vähenemisel¹. Sarnaseid mustreid ja trende on aastaid uuritud ka Eesti linnades. Tuntumad näited Ida-Eestis on vanad tööstuslinnad nagu Kiviõli, Kohtla-Järve või Sillamäe, Kagu-Eestis aga näiteks piirilinn Valga.

Kahanemine on kompleksne probleem. Me tunnetame kahanemist mitmeti. Näiteks füüsiline ruum – hooned jäävad kasutusest välja, neid ja nende ümbrust enam ei hooldata. Psühholoogiliselt või alateadlikult hakkame vältima piirkondi, kus asuvad tunnetuslikult meile ohtlikud majad, me väldime neid².

Elamufondi tühjenemine on kujunenud ühest küljest Eestis laiemalt toimuvate trendide, näiteks rahvastiku vananemine ja väljaränne tulemusel. Teisalt ilmestavad näiteks Kiviõli tühjenevate kortermajade probleemi kohapõhised muutused, nagu tööstussektori teisenemine ja sellest tulenev tööjõu ümberõppe vajadus. Kes uue tööturuga aga kohaneda ei soovi või ei suuda, lahkub, et leida enda oskustele sobiv töökoht mujal. Pahatihti on tühjenemine justkui nõiaring – kust on juba ära mindud, sealt läheb veel. **Seega muutub üha olulisemaks kvaliteetne ja kohal elava rahvastiku vajadustest lähtuv ning nende heaolu tagav linnaruum.**

Antud teemat käsitleb ka gümnaasiumi geograafia kursus. Võimalusel tutvuge või tuletage meelde seal õpitut.

Tutvu kahanemise ja sellega seonduvate aruteludega veel siit:

<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/kahanemine-kui-voimalus/>

<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/kahaneva-valga-linnaruum/>

<https://www.urban.ee/pdf/14/U14-4-ee.pdf>

<https://www.muurileht.ee/ida-virumaa-viimased-mohikaanlased/>

<https://www.muurileht.ee/ida-virumaa-mitukummend-nagu/>

¹ http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/48358/Maekivi_Epp.pdf

² <https://arvamus.postimees.ee/6695087/jiri-tintera-kahanev-elanikkond-vajab-vaiksemat-linnaruumi>

IDEEKAVANDIT ETTEVALMISTAV UURIMISTÖÖ

Arhitekti ja maastikuarhitekti ning linnaplaneerija töö oluline osa on kohapeal alaga tutvumine. Miljöö parem tunnetus ning ümbruse, inimeste liikumisteede ja tegevuste kaardistamine loob projektile vajaliku baasi. Kiviõlis lammutatud kortermajade ala külastamine ning selle läheduses ringi uidates ruumi märkamine ja märkmete tegemine (selleks sobivad nii vabakäelised visandid, fotod, olulised märksõnad, muljed, hinnangud ja emotsioonid) võiks olla osa konkursitööst. Sellist ettevalmistust ja taustauuringut saab kombineerida ka mõne teise ainega, nt ajaloo ja ühiskonnaõpetusega.

Millist tüüpi on hruštšovka kortermajad, miks neid just nii kutsutakse? Milline linn on Kiviõli? Samuti võib palju kasu olla kandva idee kujunemisloos ajalooliste fotode uurimine, vanad ajaleheartiklid või muu ajalooline materjal.

Kõige paremat infot saab siis, kui konkursialal pikemalt viibida. Jälgides, kuidas ruumi praegu kasutatakse, kust kuhu liiguvad inimesed, kust tõuseb ja kuhu loojub päike luuakse kujutelm sellest, milline võiks see ruum tulevikus välja näha. Kui vähegi võimalik, soovitame samas kohas käia erinevatel kellaaegadel ja nädalapäevadel, sest nii saab ühest kohast mitu täiesti erinevat ruumikogemust.

Kui kohapeale siiski ei jõua, soovitame kindlasti tutvuda alaga GoogleMapsi kaudu (Streetview) ning vaadata seejuures tingimata ka konkursialast kaugemale (GoogleMapsi alternatiivina võib kasutada ka Maanteeameti³ või Mapillary⁴ rakendust). Sidusa ruumi loomisel on alati äärmiselt oluline vaadata kaugemale, õppida tundma konteksti. Kuidas suhestub juba lammutatud hoone ala lammutatava majaga ja nende hoonetega, mida ei lammutata? Kuidas võiks mõtteliselt seda siduda Kiviõliga? Millistes suundades avanevad vaated ümberkaudsele maastikule ja hoonetele ning vastupidi?

Maa-ameti kaardirakenduses⁵ on võimalik tutvuda erinevate kaardikihtidega. Vali kaardirakenduses võistlusala ja uuri, kuidas see erinevatel kaardikihtidel esitatud on. Millised rõhuasetused erinevatel kihtidel silma jäävad? Uuri ka ajaloolisi kaarte⁶. Sama ülesannet saab esmalt teha ka kodukoha põhisel, kui see tundub õpilastele ruumiliselt paremini tajutav.

³ <https://tugi.maant.ee/pilt.php?key=IJwinGROal6a-QpDWg-4tw>

⁴

<https://www.mapillary.com/app/?lat=57.873232279647965&lng=24.380570940154016&z=17&pKey=udlFtxRMaKQ5IGO4Fyp9Sg>

⁵ <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>

⁶ <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/ajalooline>

Kaarti uurides saab hea ülevaate peamistest liikumisteedest, olulisematest maamärkidest. Taustainfot tasub otsida ka veebist, näiteks erinevaid tänapäevaseid (nt Maa-ameti fotoladu) kui ka ajaloolisi fotosid, ning seda saab jällegi kombineerida mõne teise ainetunniga (materjali otsimine, analüüs, refereerimine, esitlus jms). Erinevate ajalookihtide uurimiseks on hea kasutada nt portaali Ajapaik fotorakendust.

VÕISTLUSALA

Seekord liigume teemaga Ida-Eestisse Lüganuse valda Kiviõli linna. Tutvu kindlasti ka Lüganuse valla arengukavaga, et teada saada, millised on valla ja Kiviõli linna kavandatud arengusuunad ja visioon. [Arengukava leiad siit](#). Konkursiala paikneb Kiviõli linnas Soo ja Keskpuiestee ning Kalevi tänavate vahel ning on kokku ca 27 500 m².

Alal paiknevad kolm kortermaja, mis on järjepidevalt tühjenenud ja seetõttu ka ümberkolitud ning on plaanis lähiajal lammutada (tähistatud viirutusega). Seega võib ideekavandis käsitleda hoonete alust maad tühja lehena. Ainus säiliv hoone võistluslal on ühekordne vana kauplusehoone (tähistatud sinisega), see tähendab, et hoone peab kajastuma ka ideekavandis.

Vahetult ala kõrval Soo ja Keskpuiestee ristil paikneb samuti kortermaja. Soo tänava teisel poolel asuvad samuti kortermajad. Võistlusalast põhjas asub Soo tn ääres vana küpsisevabrik ning selle juures horisontaalselt tootmishoone. Kalevi tänava ääres asub arendatav kortermaja ja teisel pool Kalevi tänavat asuvas endises lasteaias asub õmblusvabrik, mis kasutab võistlusalal asuvat sinisega markeeritud hoonet laoruumidena.

Võistlusalast lõunas üle Keskpuiestee asuvad polikliinik-perearstikeskus, hooldekodu-tervisekeskus ja õmblusvabriku hoone. Alast kagus asuvad 9-kordsed kortermajad.

Konkursiga anname võistlusala kavandamiseks vabad käed, st ainsad piirangud on võistlusala piir ja säiliv hoone, muus osas ootame noorte ettepanekuid, kuidas võiks ala kasutusele võtta ja milliseid tegevusi alale kavandada.

Järgnevalt pögis ülevaate teemadest, millele võiks ideekavandit koostades mõelda.

HALJASTUS

Haljastuse planeerimisel tuleb kindlasti korralikult läbi mõelda kõrghaljastuse vajadus - kas ja kui palju - ning rohkem mängida erinevate põõsarühmade ja peenarde ning maastikuvormidega. Samuti tuleb meeles pidada, kes ja kui sageli hakkab seda ala edaspidi hooldama. Kas tegemist võiks olla näiteks kogukonna aiaga? Või on ala pigem avalik ruum, mille hooldamise eest vastutab omavalitsus?

Superkileni park Kopenhaagenis⁷

Konteinerhaljastus

Konteinerhaljastus on hooajaline (ilu)taimede kasvatamine teisaldatavates kasvuanumates ehk konteinerites. Sageli kasutatakse konteinerhaljastust kohtades, kus õhu saastatus või mulla vähesus ei võimalda püsihaljastust. Konteinerhaljastus elavdab alasid nagu trepid, avarad terrassid ja sillutatud pinnad, tuues tihtipeale esile seeläbi muid märkamatuks jäävaid kauneid detaile. Samuti võimaldab konteinerhaljastus vahetada äraõitsenud lilled

⁷ <https://www.dezeen.com/2012/10/24/superkilen-park-by-big-topotek1-and-superflex/>

sujuvalt õitsvate vastu ning luua ajutisi kompositsioone tähtpäevade ja sündmuste puhuks, sest haljastust saab vastavalt vajadusele ümber paigutada.

TTÜ hoovilahendus (autor Kivisilla aia- ja maastikukujundus)⁸

Võru uus keskväljak (autor Stuudio Tallinn).
Allikas: Võrumaa Teataja⁹

Loe lähemalt:

<http://kristmar.blogspot.com/2015/07/konteinerhaljastus.html>

Tiina Raide magistritöö "Konteinerhaljastuse praktikad katusehaljastuses. Kasutamine ja probleemid Eestis", 2017 <https://digikogu.taltech.ee/et/item/a6fd4ee7-a6f6-4043-9458-459fe3e87688>

Toidu kasvatamine linnas

Linnaaiandus ei ole enam pelgalt rõdukastis maitsetaimede kasvatamine, vaid üha enam tuure koguv ökoloogilisema elustiili osa. Paljud linnaelanikud otsivad võimalusi, kuidas linnatingimustes ise juur- ja köögivilju kasvatada, vahel ka täitsa suurtes kogustes. Linnaaiandus on ka hea viis kogukonna kokku toomiseks, sest liidab sarnase maailmavaate

⁸ http://www.kivisilla.ee/?page_id=47

⁹

<https://vorumaateataja.ee/koik-uudised/elu-ja-kultuur/23954-lugeja-mure-kesklinna-park-keskvaeljak-voi-se-minari-vaeljak-mis-on-mis>

ja elustiiliga inimesi. Näiteks tegutseb Tartus Annelinna veerel Tartu Maheaed ja Karlovas Aleksandri tänavas Aleksandri aed, Tallinnas Lasnamäel Laagna aed, Põhjala tehases jm.

Loe lähemalt: Söödav Linn (2009) <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/20179>
<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/toiduvorgustikud-linnas/>
<https://tartu.postimees.ee/4263101/siim-vatalin-linnaaiandus-on-ruumipoliitika>

Laagna aed Lasnamäel, allikas: Tallinna Keskraamatukogu¹⁰

¹⁰

https://keskraamatukogu.ee/raamatukogu/laagna-raamatukogu/37500652_226418244667054_1096214926843707392_n/

VALGUSTUS JA LINNAMÖÖBEL

Nii linnaruumi kui maastiku kavandamisel on oluline roll ka valgustusel ja inventaril. Eestis on pimedat aega palju, kuid erinevad valguslahendused annavad palju võimalusi selle parandamiseks. Samas on oluline jälgida, et lisanduv valgus ei tekitaks liigselt valgusreostust.

Jalgrattatee Eindhovenis¹¹

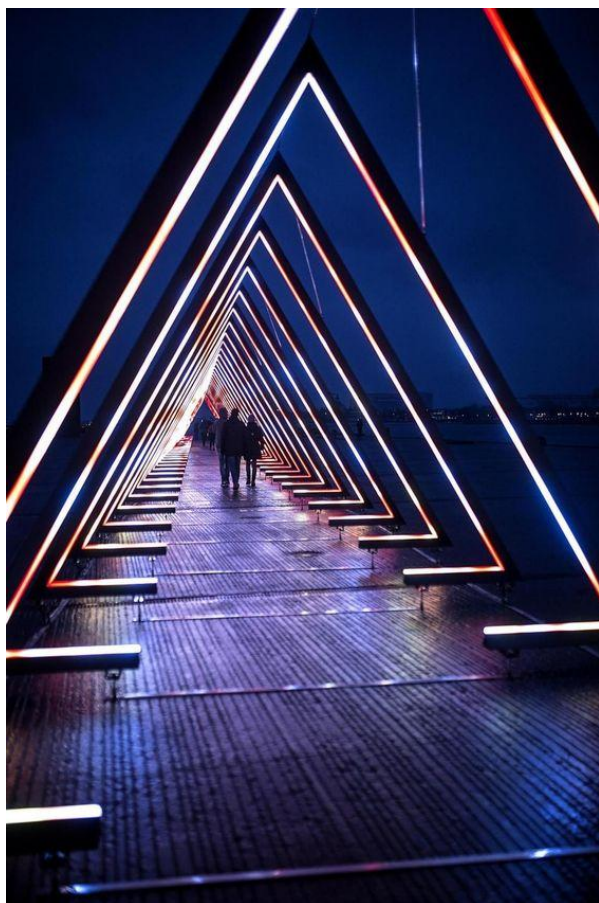
Tänavavalgustuse näide¹²

Valgust saab lisada erinevate valgustitega - mastvalgustid, pollarid, prožektorid. Kuid samuti on võimalik integreerida valgus kujunduselementide sisse ning moodustada põnevaid lahendusi. Kaasaegsemad viisid hõlmavad ka nn tarku kõnniteid, mis salvestavad päeval päikesevalgust ja öösel helendavad. Kuidas saaksid valgusega tekitada meeldiva ja kutsuva ala?

¹¹

https://www.npr.org/sections/parallels/2014/11/17/364136732/in-a-dutch-town-a-glowing-bike-path-inspired-by-van-gogh?sc=17&f=1001&utm_source=iosnewsapp&utm_medium=Email&utm_campaign=app&t=1576425724393

¹² <https://conceptlandscape.tumblr.com/post/80702218804/withoutaroom-flinders-street-mall-by-gamble>

The Wave, Kopenhaagen¹³

Kõnnitee sillutisse integreeritud valgustus Hispaanias¹⁴

¹³ <https://www.pinterest.com/pin/333688653639530214/>

¹⁴ https://www.npr.org/sections/parallels/2014/11/17/364136732/in-a-dutch-town-a-glowing-bike-path-inspired-by-van-gogh?sc=17&f=1001&utm_source=iosnewsapp&utm_medium=Email&utm_campaign=app&t=1576425724393

LINNAMÖÖBEL

Linnamööbli puhul võiks tähelepanu eelkõige suunata sellele, et esmalt oleks see kasutajasõbralik ja ilmastikukindel. Ideaalne linnamööbel on multifunktsionaalne, st pakub lisaks istumisele ka võimalusi muudeks tegevusteks. Linnamööbel võib hõlmata mänguväljaku elemente või ollagi üks suur mänguväljak (sh ei tasu unustada, et ka suurematele-vanematele inimestele tegelikult meeldib mängulisus).

Pink-lillekonteiner¹⁵

Pink ei pea olema vaid pink! Lisaks võib linnamööbel pakkuda kaetud ruumi, varjulisemaid omaetteolemise kohti, seltskondadega ajaveetmise võimalusi, esinemispaiku, liikumisrõõmu ja puhkehetki. Samuti võib kunst olla osa ruumikujundusest – nt skulptuur, mida saab lisaks vaatamisele ka päriselt kasutada.

¹⁵ <http://www.darbylanefurniture.com/urban-furniture-for-a-modern-look/>

Ruumiline vorm istumiseks, lamamiseks, varjualuseks¹⁶

¹⁶ <https://www.contemporist.com/please-be-seated-london/>

PARKIMINE

Autostumise hüppelise kasvuga on parklate rajamine ja sellega seonduvad ruumiküsimused linnaruumis - jagatud ruum, autod võtavad kergliiklejate ruumi - tihti enam konflikte tekitavaid teemasid¹⁷. Kellele on parkimiskohti liiga palju, kellele jälle liiga vähe. Väikeses Kiviõli linnas ei tundu parkimine ehk esimese hooga suur probleem, kuid vajab tähelepanu sellegipoolest. Parklate kavandamisele tuleb aga läheneda loominguliselt. Üha enam levib praktika, kus parkimiskohad on liigendatud haljastusega. Samuti saab kasutada erinevaid katendeid, st parklad ei pea alati olema lihtsalt asfalteeritud väljad.

Teemanti park Laagri alevikus (autor TajuRuum OÜ). Allikas: TajuRuumi kodulehekülg, fotode autor Erge Jõgela¹⁸

Allikas: Pinterest¹⁹

¹⁷ Peep, M. 2010. Sõidukite parkimisvajaduse arvestamine Tartu linna planeeringutes. Tartu Ülikool

¹⁸ <https://www.tajuruum.eu/projektid/teemanti-park>

¹⁹ <https://www.pinterest.com/pin/362891682466731145/>

Zenith de Strasbourg kontserthalli parkla Prantsusmaal. Allikas: Pinterest

Kindlasti leiad põnevad lugemist ka eelmiste aastate konkursside juhendmaterjalidest:

- [Tänavaruumi kavandamine](#)
- [Linnaväljak](#)
- [Jõeäärne tegevusruum](#)
- [Katusemaastik](#)
- [Piiriala](#)

KONTROLLKÜSIMUSED

Enne projekti kallale asumist ja ruumiliste lahenduste väljamõtlemist tasub korraaks aeg võtta ja mõelda, kas on olemas vastused järgmistele küsimustele:

- Kus asuvad eri ilmakaared? Kuidas liigub päike?
- Millised hooned ja asutused paiknevad konkursiala läheduses?
- Kes ruumi kasutavad? Kes võiksid tulevikus seda ruumi kasutada?
- Milliseid tegevusi praegu siin teha saab? Millest on puudus? Mida tahaksid teha erinevad inimesed erinevas vanuses? Mida on nende tegevuste jaoks vaja lisada?
- Kas tegevus- ja olemisruumi saavad mugavalt kasutada ka erivajadustega inimesed?
- Kuidas teha nii, et ruum oleks kutsuv?
- Mis võiks olla haljastuse eesmärk (puude vari, muruplats, lillepeenar, söödavate taimede aed, ronitaimedega varjestus, põõsaste või kõrrelistega piiride tähistamine jne)?
- Milline on linnamööbel? Kuidas valgustada ruumi pimedal ajal? Mis on valgustuse eesmärk - turvalisus, tähelepanu tõmbamine, meeleolu loomine?

Head mõttelendu!